

KORKUT ATA TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
Uluslararası Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi
The Journal of International Turkish Language & Literature Research

Sayı/Issue 11 (Haziran/June 2023), s. 752-774.
Geliş Tarihi-Received: 03.04.2023
Kabul Tarihi-Accepted: 08.05.2023
Araştırma Makalesi-Research Article
ISSN: 2687-5675
DOI: 10.51531/korkutataturkiyat.1276184

Türkçe Öğretiminde Tutum: Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri

Attitude in Turkish Teaching: Research Trends of Graduate Theses

Ömer KEMİKSİZ*

Öz

Bu araştırmanın amacı Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanmış lisansüstü tezleri çeşitli açılardan incelemektir. Nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi ile yürütülen araştırmanın veri setini 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış, Yükseköğretim Kurulu Tez Merkezinde kayıtlı 100'ü yüksek lisans, 30'u doktora tezi olmak üzere toplam 130 lisansüstü tez oluşturmaktadır. Verilerin içerik analizi tekniği ile tahlil edildiği araştırmanın bulgularına göre Türkçe öğretiminde tutum konulu tezlerin en fazla 2019 (f=32) ve 2022 (f=25) yıllarında tamamlandığı, bu çalışmaların daha çok Dokuz Eylül Üniversitesi (f=10), Atatürk Üniversitesi (f=7), Gazi Üniversitesi (f=7), Kırıkkale Üniversitesi (f=6) ve Sakarya Üniversitesi (f=6) bünyesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Yüksek lisans tezlerinde daha çok Doç. Dr. (f=43) ve Dr. Öğr. Üyesi (f=43), doktora tezlerinde ise Prof. Dr. (f=22) unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlık yaptığı tespit edilmiştir. Konuyla ilgili tezlerin temel dil becerilerine göre dağılımında okuma (f=71) ve yazma (f=45) becerilerinin belirgin şekilde öne çıktığı görülürken tezlerde en fazla tercih edilen araştırma yöntemleri yarı deneysel model (f=51), tarama modeli (f=39) ve karma modeller (f=35) olmuştur. Araştırmalarda çalışma grubu olarak ortaokul (f=66) ve ilkokul (f=41) öğrencilerinin sıkça tercih edilmeleri, anahtar kelime sayısının genellikle 3 ila 5 arasında değişmesi çalışmada ortaya çıkan diğer bulgulardır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, tutum, dil becerileri, lisansüstü tezler.

Abstract

The aim of this study is to examine the postgraduate theses on attitude in Turkish teaching from various perspectives. The data set of the research, which was conducted with document analysis, one of the qualitative research designs, consists of a total of 130 postgraduate theses, 100 of which are master's theses and 30 of which are doctoral theses, prepared between 2006 and 2022 and registered in the Council of Higher Education Thesis Center. According to the findings of the study in which the data were analyzed with the content analysis technique, it was determined that the theses on attitude in Turkish teaching were completed mostly in 2019 (f=32) and 2022 (f=25), and these studies were mostly prepared at Dokuz Eylül University (f=10), Atatürk University (f=7), Gazi University (f=7), Kırıkkale University (f=6) and Sakarya University (f=6). It was found that Assoc. Prof. Dr. (f=43) and Asst. Prof. Dr. (f=43) mostly advised master's theses, while academics with the title of Prof. Dr. (f=22) advised doctoral theses. In the distribution of the theses on the subject according to basic language skills, reading (f=71) and writing (f=45) skills were found to be prominent, while the most preferred research

* Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi ABD, Bartın/Türkiye, e-posta: okemiksiz@bartin.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8628-6203.

methods in the theses were quasi-experimental model (f=51), survey model (f=39) and mixed models (f=35). Other findings in the study are that secondary school (f=66) and primary school (f=41) students are frequently preferred as the study group, and the number of keywords generally varies between 3 and 5.

Key Words: Turkish teaching, attitude, language skills, graduate theses.

Giriş

Sosyal bir varlık olan insan aynı zamanda birbirinden farklı duygulara ve eğilimlere sahip bir canlıdır. Bu duygusal durumlar bireyin hayatı boyunca onun başarısında veya başarısızlığında belirleyici olmaktadır. Doğuştan gelen özelliklerin yanında yaşantılar yoluyla kazanılan çeşitli duyguların kişilerin hem kendilerine hem çevrelerine hem de karşılaştıkları durumlara yönelik bakış açılarını etkilediğini ve değiştirdiğini söylemek mümkündür. Pek çok alanda kişiyi hedefine ulaştırın veya hedefinden uzaklaştıran bu kavramlardan biri de tutumlardır.

Tutumlar üzerine yapılan araştırmaların uzun geçmişine rağmen kavramın evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımı yoktur (Olson ve Zanna, 1993). Latince “aptus” sözcüğünden türemiş olan (Hogg ve Vaughan, 2014) tutumu Sherif, Sherif ve Nebergall (1981), bireyin nesnelere, konular, kişiler, gruplar veya kurumlar hakkında benimsediği ve değer verdiği duruşlar şeklinde açıklarken Ajzen (2014) bu kavram için, kişinin bir başka kişiye, nesneye, kuruma, olaya veya kişinin dünyasının ayırt edilebilir herhangi bir yönüne olumlu veya olumsuz tepkide bulunma eğilimi şeklinde bir tanım getirmektedir. Philips’e (2003) göre ise tutum bireyin duygularına, değerlerine ve inançlarına dayanan ve onun davranışları üzerinde güçlü etkisi olan çok yönlü psikolojik bir yapıdır. Genellikle somut bir olguya yönelik olumlu ya da olumsuz eğilim (Condit, 2010) şeklinde görülen ve günümüzde sosyal psikolojinin temel konularından olmaya devam eden (Bohner ve Dickel, 2011) tutumlar çeşitli şekillerde tanımlanmış olsa da Petty, Wegener ve Fabrigar’a (1997) göre bu kavramın özünde değerlendirme vardır. Bu nedenle tutumlar genellikle nesnelere olumludan olumsuza değişen bir süreç boyunca özet değerlendirmeleri olarak görülür. Bu değerlendirmelerin de bir tutum-nesneye ilişkin değerlendirmenin olumlu ya da olumsuz olması anlamında “değerlilik” ve bu değerlendirmenin ne kadar olumlu ya da olumsuz olduğu anlamında “aşırılık” olmak üzere iki yönü vardır (Bright, 2008). Bu da bireylerin herhangi bir şeye karşı takındıkları tutumun zaman içerisinde değer ve miktar bakımından değişkenlik gösterebileceği anlamına gelmektedir. Bundan dolayı öncelikle tutumların oluşmasında ve ardından değişmesinde etkili olan unsurların bilinmesinde yarar vardır.

Tutumların öncelikle bir inanç sistemi olduğuna vurgu yapan Agheyisi ve Fishman (1970), bu sistemin bilişsel, duygusal ve davranışsal bileşenlerden oluştuğuna dikkat çekmektedir. İnceoğlu’na (2011) göre bu ögeler arasında etkililik ve işlevsellik bakımından bir bütünlük ve birliktelik söz konusudur. Bu sebeple tutumların oluşmasında zihinsel, duygusal ve davranışsal ögelerin birbirleriyle tutarlı bir ilişki içerisinde olması gerekir. Tutumların oluşum süreciyle bireyin toplumsallaşma süreci arasında daha bütünlüklü bir ilişkiden veya örtüşmeden söz edebilmek için bu tutarlılığa ihtiyaç vardır. Bir tutumun zihinsel yönü bireyin tutum konusu objeye olan bilgisine ve inançlarına karşılık gelirken duygusal yön ile kastedilen, kişinin tutuma konu olan heyecanlarıdır. Kişinin bir harekete eğiliminin olması hâli ise tutumun davranış faktörüdür (Boer, Pijl ve Minnaert, 2012). Çöllü ve Öztürk’e (2006) göre bazı kaynaklardan tutum nesnesi hakkında bilgiler alan kişi, bu bilgileri zihnindeki bilgileriyle birleştirip inançlar sistemi oluşturur. Bu noktada tutumları inanç ve değerlerden ayıran en bariz özellik tutumların duygusal bileşime sahip olmasıdır. Tutumların davranış ögesi de bireylerin bu duygulara ve kanılara uygun şekilde hareket etme eğilimini içerir. Bu

öğelerin arasındaki ilişki durumuna göre kişinin herhangi bir konu hakkında bildikleri (zihinsel öge), ona karşı sergilemiş olduğu olumlu bakış (duygusal öge) ve o nesneye karşı takınmış olduğu olumlu tavır neticesinde davranışta bulunması (davranışsal öge) üç öge arasında iç tutarlılığın işareti sayılabilir (Balci, 2009). Bu üç ögenin gücünün toplamı da tutumun gücünü gösterir (Kağıtçıbaşı, 2010). Eagly ve Chaiken'e (2007) göre ise tutumlar biliş, duygu ve davranışın yer aldığı üç farklı sürecin ortak etkisiyle ortaya çıkabileceği gibi, yalnızca tek boyutun baskın olduğu bir süreç üzerinden de gerçekleşebilir.

Tutumların çeşitli özellikleri vardır. Tutumun bir tepki şekli değil daha çok bir tepki gösterme eğilimi olduğuna dikkat çeken Tavşancıl'a (2014) göre tutumlar doğuştan gelmeyip bireyin toplumsallaşması esnasında kültürel olarak, diğer bir deyişle yaşantılar yoluyla öğrenilir. Kağıtçıbaşı (2010), tutumların oluşmasında doğrudan deneyim, pekiştirme, taklit ve sosyal öğrenme olmak üzere dört unsurun varlığına vurgu yapmaktadır. Birey bebeklikten itibaren özellikle anne baba, öğretmenler, akran grupları gibi onun toplumsallaşma sürecinde önemli rolü olan modellerden taklitte bulunma, ödül verme, cezalandırma gibi süreçler yoluyla gerçekleştirdiği öğrenmeler neticesinde birçok tutum nesnesine ilişkin tutumlarını oluşturmaktadır (Demirtaş Madran, 2018). İnsanların belirli tutumlarla dünyaya gelmediğine vurgu yapan Davidoff'a (1987) göre ise tutumlar gözlem, bilişsel öğrenme, tepkisel koşullanma gibi çeşitli yollarla edinilmekte ve sosyal tecrübelerle de şekillenmektedir. Çocuklar büyüdükçe anne babalarının onların tutumları üzerindeki etkisinin azaldığını ve bilhassa ergenlik çağının başlamasıyla diğer sosyal etkenlerin rolünün fazlaştığını belirten Tavşancıl (2014), bireyin tutumlarının büyük kısmının on iki ile otuz yaş arasında son şeklini alıp daha sonra çok az değiştiğini belirtmektedir. Buna göre tutum ile bireyin kişilik özellikleri, içinde bulunduğu kültürel ve toplumsal çevre, toplumsallaşma süreci, bilgi birikimi ve hayat tecrübeleri arasında yakın bir ilişki söz konusudur (İnceoğlu, 2011). Bu da tutumların, bireyden ve onun içinde bulunduğu çevreden bağımsız düşünülemediğini/değerlendirilemediğini göstermesi bakımından önemlidir.

Tutumlar, bireyi davranışa yönlendiren benzer kavramlarla kıyaslandığında görece daha kalıcı ve değişime dirençli kabul edilseler de tutum nesnesiyle ilgili tecrübe ve bilgi birikimindeki artışa paralel olarak güç de olsa değişebilir (Demirtaş Madran, 2018). Tutumların ve nasıl değiştiklerinin incelenmesi sosyal psikolojinin teorik olarak en zengin ve ampirik olarak en aktif alanlarından biridir (Eagly ve Himmelfarb, 1978). Tutumların değiştirilebilir olduğunu belirten Brown, Manogue ve Rohlin'e (2002) göre bu değişimde kişisel deneyimler, bu deneyimler üzerine düşünceler, grup üyeliği ve etkileşimi, mesleki kimlik, koşullanma, medyanın ve kültürün etkisi gibi birçok faktör etkili olabilmektedir. Kişinin kendi davranışlarının tutumların oluşumunda ve değişiminde önemli bir temel oluşturduğunu ifade eden Chaiken ve Stangor'e (1987) göre bununla beraber insanların başkalarının görüşlerine maruz kalması da tutum değişiminde etkilidir. Tavşancıl (2014) ise tutum değişiminde mevcut tutuma zıt davranışta bulunmak ve ikna edici bir iletişime maruz kalmak şeklinde iki tip sürecin varlığına işaret etmektedir. Tutum değişiminin tedrici ve ani olmak üzere iki şekilde gerçekleştiğini belirten Göksu'ya (2007) göre tedrici değişiklikte kademeli ve yavaş yavaş bir geçiş söz konusuyken ani tutum değişikliğinde birden, sert bir düşüş söz konusudur. Hangi sebeple olursa olsun bireyin tutumlarında meydana gelecek değişikliklerin onun davranışlarını da etkileyeceği ve değiştireceği aşikârdır.

Doğrudan gözlenemeyen bir niteliğe sahip olan (Amin, 2020) tutumlar hakkında bireyin davranışlarına bakarak fikir sahibi olunabilir (Tavşancıl, 2014). Sosyal psikolojide davranışı yönlendiren bir mekanizma ya da davranışa anlamını veren bir özellik olarak

görülen (Moscovici, 1963) tutumlar ile davranış arasında basit ve dolaysız bir ilişki olduğu varsayılmaktadır. Özellikle sosyal psikologlara göre tutumlar davranışı tahmin etmeye yaradığı için oldukça önemlidir. Onlara göre kişinin bir konudaki tutumu hakkında bilgi sahibi olursak o konudaki davranışını da tahmin edebileceğimiz düşünülmektedir (Ajzen, 2001). Tutumların insanın davranışlarına yön veren konuların başında geldiğini vurgulayan Güney'e (2020) göre bu tutumların bilinmesi bireylerin sergileyecekleri davranışların bazılarının tahmin edilmesini ve denetim altına alınmasını kolaylaştıracaktır. Tutumların davranışla ilişkisi yanında bu ilişkinin güçlü veya zayıf olup olmadığını belirleyen koşulları anlamak da önemlidir (Smith ve Haslam, 2016). Tutum ile davranış arasındaki ilişkinin daha iyi anlaşılabilmesi ve tutumlardan hareket ederek davranışların yordayabilmesi ise öncelikle tutumların güvenilir bir biçimde ölçülebilmeye bağlıdır. Tutumların doğrudan gözlenemedikleri için ölçülmesinin zor olduğunu belirten Hogg ve Vaughan'a (2014) göre bu konuda genel çözüm, tutum anketleri veya ölçekleri aracılığıyla kişilerin görüşlerini almaktır. Tutumları ölçmek için zengin bir değerlendirme yöntemi çeşitliliği olduğunu belirten Brown, Manogue ve Rohlin (2002) ise bireylerin doğrudan gözlemlenerek belirli kriterler doğrultusunda bu gözlemlerin değerlendirilmesi, denemeler veya kısa cevap sorular, yazılı veya sözlü testler gibi geleneksel yöntemlere başvurulması, likert tipi ölçeklerin, anketlerin veya envanter gibi öz bildirim ölçeklerinin uygulanması gibi yollarla bireylerin tutumlarının ölçülebileceğini ifade etmişlerdir.

Psikolojiden sosyolojiye, siyasal bilimlerden pazarlamaya ve iletişim bilimlerine kadar birçok alanda üstünde önemle durulan (Demirtaş Madran, 2018) tutumlar, bir dili öğrenmenin temelinde de etkili rol oynar (Aydın, Kaya ve Bayraktar, 2015). Thuan (2021) tutumun, motivasyonla birlikte bir öğrencinin bir dili ne kadar iyi öğrendiğini etkileyen iki önemli özellik olarak kabul edildiğine dikkat çekmektedir. Öğrencinin dersin kendisine ve o dersin öğretmenine, ders kitabına, öğrenme ortamına veya arkadaşlarına yönelik tutumlarının olumlu olması, bir dili öğrenmede ve geliştirmede başarıyı arttıracak unsurlar arasında sıralanabilir (Tunçer ve Akmençe, 2019). Kazazoğlu'na (2013) göre öğrencilerin bir dile yönelik olumlu tutumunun öğrenme ortamlarının birçoğunda kolaylık ve başarı sağladığı, olumsuz tutumun ise başarısızlıkla ilişkili olduğu öngörülmektedir. Bu durumda öğrenenlerin özelliklerinin saptanması, tutumlarının ortaya çıkarılması eğitim ve öğretim amaçlarının geliştirilmesinde yol gösterici olacaktır.

Alanyazındaki araştırmalara bakıldığında farklı öğrenim kademelerindeki öğrencilerin dinleme (Daşöz, 2013; Erdağı Toksun, 2020; Karakuş Tayşi, 2014; Katrancı, 2012;), konuşma (Demir, 2022; Maden, 2011; Öz, 2018; Yangil ve Topçuoğlu Ünal, 2019), okuma (Çeçen ve Deniz, 2015; Özdemir ve Kiroğlu, 2021; Şahin, 2019; Tuna, 2016) ve yazma (Karatay, 2011; Sarıkaya, 2021; Süğümlü, 2016; Türkyılmaz, 2021) becerilerine yönelik tutumlarını çeşitli açılardan ele alan pek çok çalışmanın mevcut olduğu söylenebilir. Ancak tutum konulu bütün bu çalışmaları toplu şekilde ele alıp inceleyen araştırmaların eksikliği de dikkat çekmektedir. Konuyla ilgili tek araştırmada (Aydın, Kaya ve Bayraktar, 2015), 2004-2015 yılları arasında yayımlanan dergilerde öğrenci tutumlarını ele alan 74 makale yayımlandıkları dergiler, beceri alanları, yöntemleri, veri toplama ve veri analiz yöntemleri açısından incelenmiştir. Türkçe öğretiminde tutum konulu lisansüstü tezleri inceleyen güncel bir araştırma olması dolayısıyla literatüre katkı sağlayacağı düşünülen bu çalışmada ise aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin yıllara göre dağılımı nasıldır?
- 2) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin türüne göre dağılımı nasıldır?

- 3) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımı nasıldır?
- 4) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımı nasıldır?
- 5) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin temel dil becerilerine göre dağılımı nasıldır?
- 6) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı nasıldır?
- 7) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımı nasıldır?
- 8) Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin anahtar kelime sayılarına göre dağılımı nasıldır?

Yöntem

Araştırmanın modeli, veri seti, verilerin toplanması ve analizi başlıklarına bu bölümde değinilmiştir.

Araştırma Modeli

Türkçe öğretimi alanında hazırlanmış olan ve tutum konusunu ele alan lisansüstü tezleri çeşitli açılardan incelemeye dayalı bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi ile yürütülmüştür. Kitaplar, gazeteler, dergiler, akademik dergi makaleleri ve kurumsal raporlar dâhil olmak üzere (Morgan, 2021) çeşitli yazılı belgelerin içeriğini titiz ve sistemli bir şekilde analiz etmeye yönelik (Wach ve Ward, 2013) bu araştırma yöntemi gerek basılı gerek elektronik belgelerin ve materyallerin gözden geçirilmesi veya değerlendirilmesi için gerçekleştirilen sistematik bir işlemdir. Nitel araştırmadaki diğer analitik yöntemler gibi, doküman incelemesi de anlam ortaya çıkarmak, anlayış kazanmak ve ampirik bilgi geliştirmek için verilerin incelenmesini ve yorumlanmasını gerektirir (Bowen, 2009).

Veri Seti

Bu araştırmanın veri setini 2006-2022 yılları arasında hazırlanmış olan ve temel dil becerilerinde (dinleme, konuşma, okuma, yazma) tutum konusunun çalışıldığı 130 adet lisansüstü tez (Ek-1 ve Ek-2) oluşturmaktadır. Araştırma amaçlı örnekleme yöntemlerinden biri olan ve önceden belirlenmiş bazı önemli kriterleri karşılayan durumların seçilip çalışılması (Cohen ve Crabtree, 2006) şeklinde tanımlanan ölçüt örneklemeyle gerçekleştirilmiştir. İncelenen araştırmaların belirlenen yıllar arasında lisansüstü tezi olarak hazırlanmış olması, dört temel dil becerisinden en az biriyle ilgili olması ve tutum konusunu işlemesi ölçüt alınmıştır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmanın verileri 2023 yılı şubat ayının ilk haftasında toplanmıştır. YÖK Tez Merkezinden “dinleme tutumu”, “dinlemeye yönelik tutum”, “konuşma tutumu”, “konuşmaya yönelik tutum”, “okuma tutumu”, “okumaya yönelik tutum”, “yazma tutumu”, “yazmaya yönelik tutum” anahtar kelimeleri kullanılarak ulaşılan çalışmalardan yazarları tarafından erişimine izin verilmiş olanlar araştırma kapsamında incelenip değerlendirilmek üzere dijital ortamda dosyalanmıştır. Araştırmacı tarafından veri setindeki çalışmaların incelenmesinde kullanılmak amacıyla hazırlanan “Tutum

Konulu Tezleri Sınıflama Formu”, kapsam geçerliği için bir Türkçe eğitimi ve bir ölçme değerlendirme uzmanının görüşlerine sunulmuştur. Alınan görüşler neticesinde son hâli verilen form, araştırma soruları doğrultusunda “yayın yılı”, “tez türü”, “hazırlandığı kurum”, “danışman unvanı”, “temel dil becerisi”, “araştırma modeli”, “çalışma grubu” ve “anahtar kelime sayısı” şeklinde sekiz maddeden oluşmuştur. Veri setindeki tezlerin ilgili forma maddelere uygun şekilde kodlanmasının ardından ulaşılan verilerin analizine geçilmiştir.

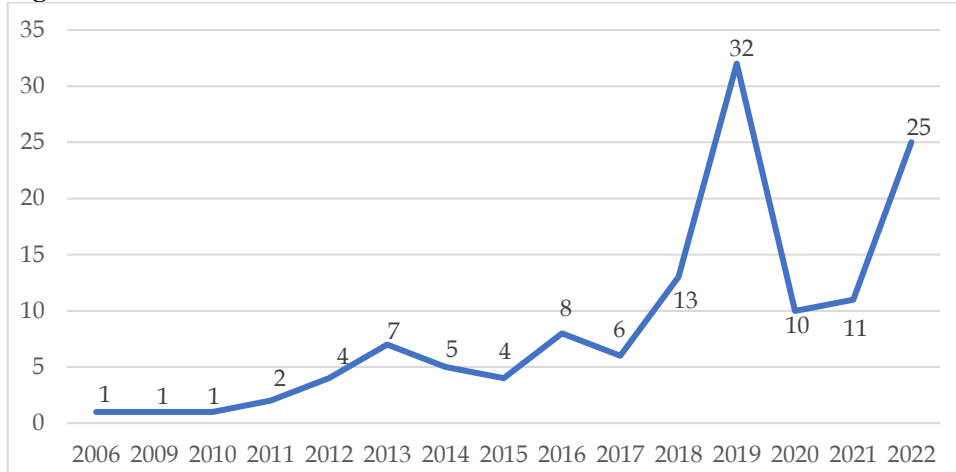
Verilerin tahlil edilmesi aşamasında içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan (Hsieh ve Shannon, 2005) bu teknik, açık kodlama kurallarına dayalı olarak birçok kelimelelik metni daha az içerik kategorisine sıkıştırmak için yapılan sistematik, tekrarlanabilir bir teknik (Stemler, 2001) biçiminde tanımlanmıştır. Araştırmanın verileri sayısallaştırılırken gerçekleştirilen kodlamalar için bir alan uzmanının daha kontrolüne başvurulmuş, veri analizinin güvenilirliği için tezlerden rastgele seçilen 40 tanesi hem araştırmacı hem de alan uzmanı tarafından bağımsız olarak incelenmiştir. Kodlayıcılar arasındaki görüş farklılıkları üzerine yapılan tartışmalar neticesinde bulgulara son şekli verilmiştir. Elde edilen bulguların sıklık (f) ve yüzde (%) değerleri grafikler aracılığıyla sunulmuştur. Bulgularda yer alan bazı grafiklerdeki sayıların, veri setindeki tez sayısından (f=130) farklı olması bazı araştırmalarda iki farklı dil becerisinin çalışılması, iki farklı araştırma grubunun kullanılması, çift danışman uygulaması vb. sebeplerden kaynaklı olup bu tür durumlar ilgili grafiklerin altında dipnot (*) açıklanmıştır. Nitel bir çalışmada verilerin toplanması ve analiz edilip yorumlanmasında araştırmacının tutarlı olması, ayrıca bu tutarlılığın nasıl sağlandığını açıklaması araştırma geçerliği için önemlidir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bundan dolayı araştırmada sürecin ne şekilde yürütüldüğüyle ilgili açıklamalara değinilerek okurun bilgilendirilmesi hedeflenmiş, bunun yanında Bulgular bölümünde yer alan grafikler ile bu grafikleri açıklayan metinlerin uyum ve bütünlüğüne dikkat edilmiş, böylece araştırma geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde araştırma soruları doğrultusunda ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Tezlerin Yayın Yıllarına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin yıllara göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 1’de sunulmuştur.

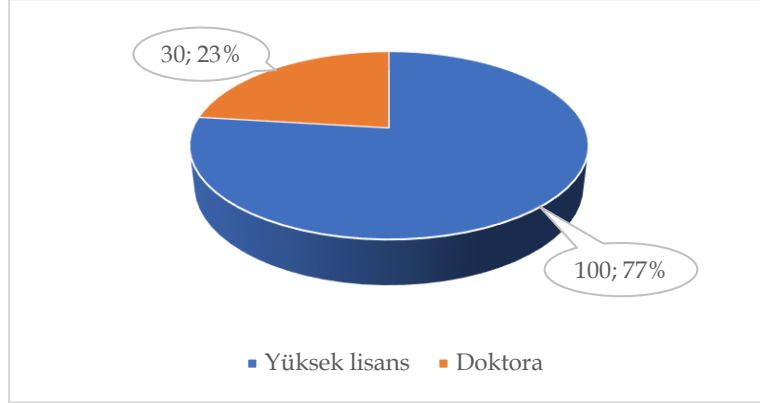

Grafik 1. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin yıllara göre dağılımı

Grafik 1'e göre Türkçe öğretiminde tutum üzerine en fazla tezin 2019'da (f=32) hazırlandığı belirlenmiştir. Bunu 25 çalışmanın yer aldığı 2022 yılı takip etmiştir. 2018 (f=13), 2021 (f=11) ve 2020 (f=10) yıllarının da konuyla ilgili tez sayısında öne çıktığı görülürken 2016'da 8, 2013'te 7, 2017'de 6, 2014'te 5, 2012 ve 2015'te dörder, 2011'de 2, 2006, 2009 ve 2010'da da birer tezin yazıldığı tespit edilmiştir. Son 17 yıllık dönemde ilgili konu üzerine tez hazırlanmamış yıllar ise 2007 ve 2008 şeklinde ortaya çıkmıştır.

Tezlerin Türüne Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin türüne göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 2'de gösterilmiştir.

Grafik 2. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin türüne göre dağılımı

Grafik 2'de görüldüğü gibi Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan 130 lisansüstü tezin 100 tanesi (%77) yüksek lisans, 30 tanesi (%23) doktora düzeyinde hazırlanmış olan çalışmalardan oluşmaktadır.

Tezlerin Hazırlandığı Üniversitelere Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımına ilişkin bulgular Şekil 1'de gösterilmiştir.

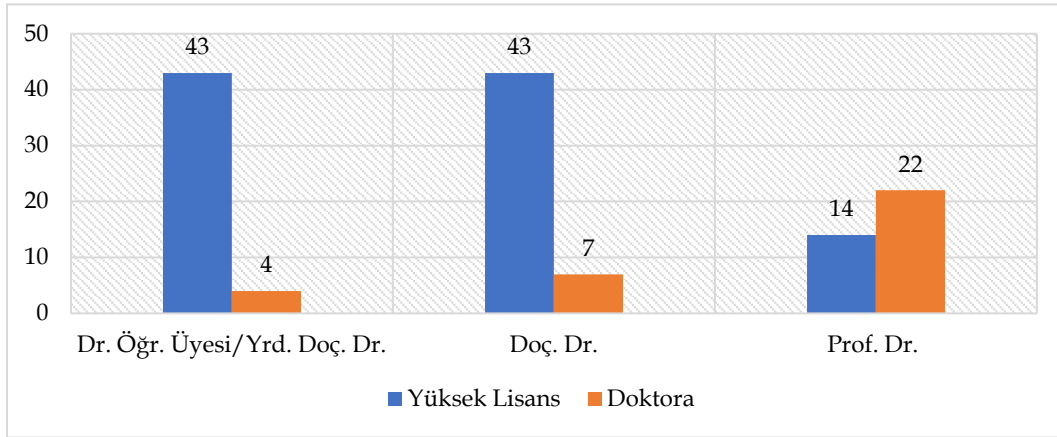

Şekil 1. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin üniversitelere göre dağılımı

Şekil 1'e göre Türkçe öğretiminde tutum üzerine 47 farklı üniversite bünyesinde tez hazırlandığı ortaya çıkmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi (f=10), Atatürk Üniversitesi (f=7), Gazi Üniversitesi (f=7), Kırıkkale Üniversitesi (f=6), Sakarya Üniversitesi (f=6), Dumlupınar Üniversitesi (f=5), Onsekiz Mart Üniversitesi (f=5) ve Uludağ Üniversitesi (f=5) konuyla ilgili en fazla çalışmanın yapıldığı kurumlar olarak dikkat çekmektedir. Bunun dışında konuyla ilgili olarak Gaziantep, İnönü, Kocatepe, Trabzon ve Yıldız Teknik üniversitelerinde dörder; Adnan Menderes, Ağrı İbrahim Çeçen, Ankara, Bülent Ecevit, Çukurova, Fırat, Marmara, Muğla Sıtkı Koçman, Mustafa Kemal ve Pamukkale üniversitelerinde üçer; Akdeniz, Düzce, Giresun, Hacettepe, Osmangazi üniversitelerinde ikişer; Abant İzzet Baysal, Ahi Evran, Amasya, Ayvansaray, Balıkesir, Bilkent, Bozok, Celal Bayar, Cumhuriyet, Erzincan, Gaziosmanpaşa, İstanbul Aydın, Medeniyet, Mersin, Necmettin Erbakan, Niğde, Ondokuz Mayıs, Uşak ve Yüzüncü Yıl üniversitelerinde de birer tezin hazırlandığı belirlenmiştir.

Tezlerin Danışmanlarına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 3'te gösterilmiştir.

Grafik 3. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin danışman unvanlarına göre dağılımı*

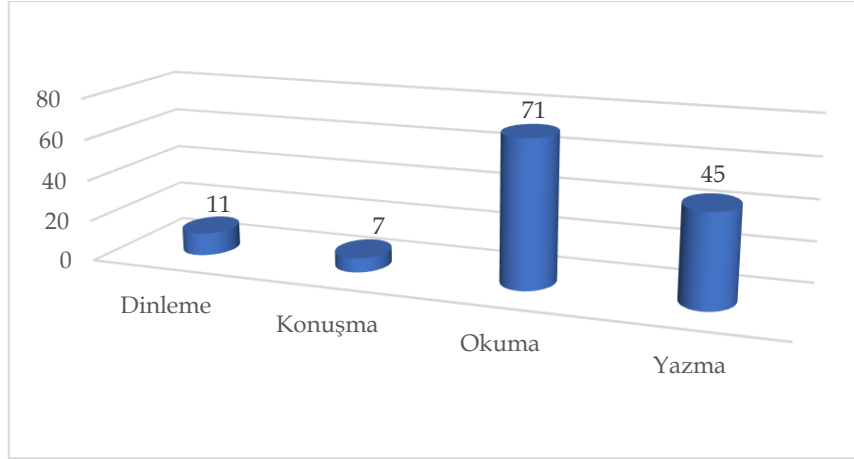
*3 tezde çift danışman uygulaması olduğundan grafikteki toplam sayı 133'tür.

Grafik 3'te görüldüğü üzere Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerde en fazla (f=50) "Doç. Dr." unvanlı akademisyenlerin danışmanlık yaptığı görülürken "Dr. Öğr. Üyesi/Yrd. Doç. Dr." unvanına sahip akademisyenlerce yürütülen tez sayısı 47, "Prof. Dr." unvanlı akademisyenlerin danışmanlığında tamamlanan tez sayısı da 36 olarak belirlenmiştir. Buna karşın tezlerin türüne göre danışman dağılımı incelendiğinde yüksek lisans tezlerinin çoğunlukla (%86) "Dr. Öğr. Üyesi/Yrd. Doç. Dr." ve "Doç. Dr.", doktora tezlerinin ise büyük bir oranda (%73) "Prof. Dr." unvanı taşıyan danışmanların rehberliğinde hazırlandığı tespit edilmiştir.

Tezlerde Çalışılan Temel Dil Becerilerine Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin temel dil becerilerine göre dağılımına ilişkin bulgulara Grafik 4'te yer verilmiştir.

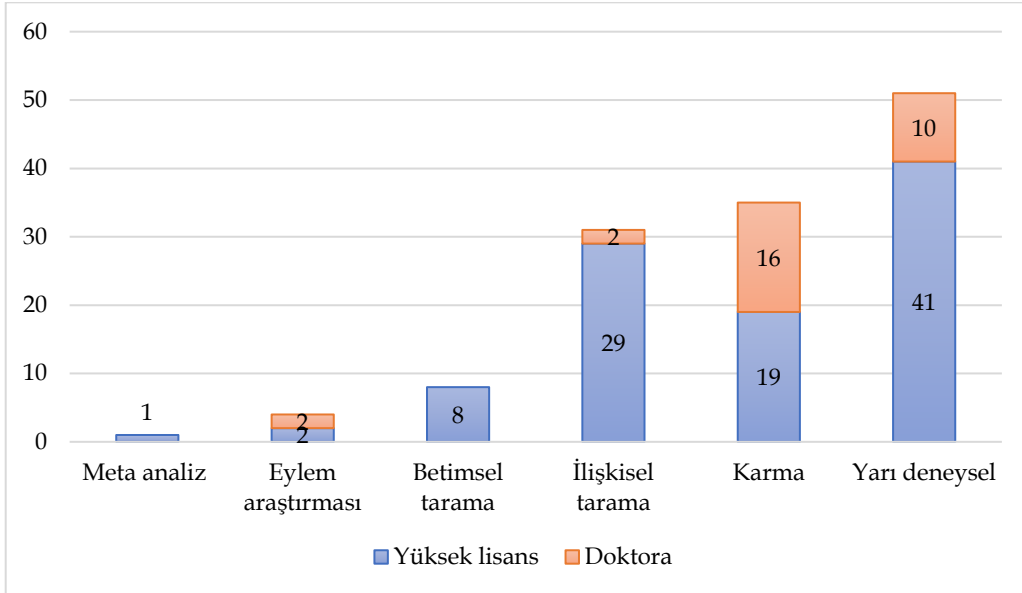
Grafik 4. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin temel dil becerilerine göre dağılımı**

**4 tezde okuma ve yazma tutumları birlikte çalışıldığından grafikteki toplam sayı 134'tür.

Grafik 4'te görüldüğü gibi Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerde en çok çalışılan dil becerisi okuma ($f=71$) olmuştur. Bu beceriyi 45 tezde çalışıldığı belirlenen yazma takip etmiştir. Diğer dil becerilerinden dinlemenin 11, konuşmanın da 7 tezin konusu olduğu belirlenmiştir.

Tezlerin Araştırma Yöntemlerine Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımına ilişkin bulgular Grafik 5'te gösterilmiştir.

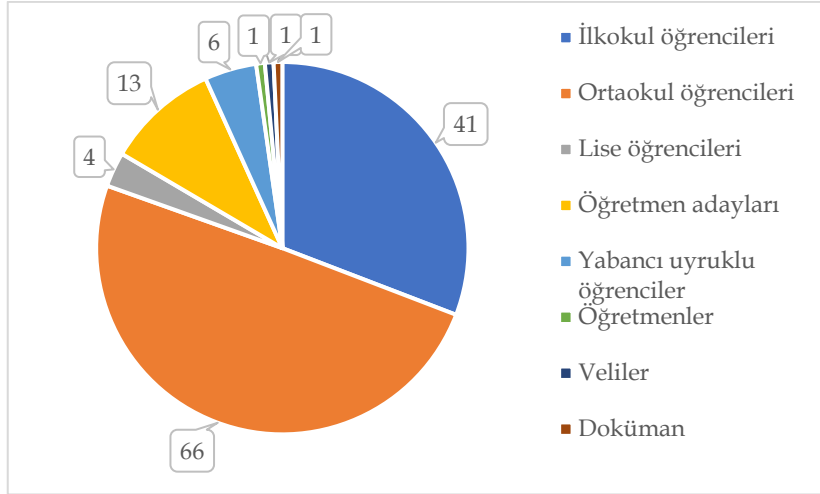
Grafik 5. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin araştırma yöntemlerine göre dağılımı

Grafik 5'te görüldüğü üzere Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerde en fazla ($f=51$) yarı deneysel modellerin tercih edildiği belirlenmiştir. 39 tezde kullanılan tarama modellerinden 31'i ilişkisel tarama, 8'i ise betimsel tarama şeklindedir. Yine tezlerde en çok tercih edilen modellerden biri olan karma model ise 35 tezde

karşımıza çıkmaktadır. İlgili tezlerde en az yer verilen modeller ise eylem araştırması (f=4) ve meta analiz (f=1) olmuştur.

Tezlerin Çalışma Gruplarına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımına ilişkin bulgulara Grafik 6'da değinilmiştir.

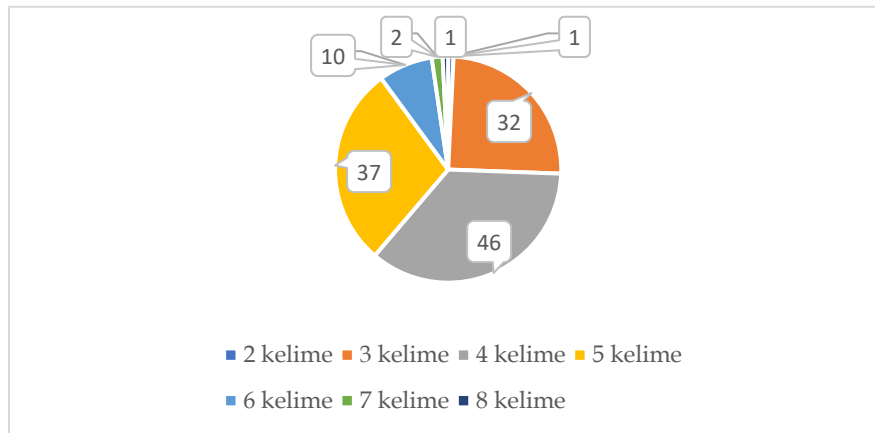
Grafik 6. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin çalışma gruplarına göre dağılımı***

*** 3 tezde ilkokul ve ortaokul öğrencileriyle birlikte çalışıldığından grafikteki toplam sayı 133'tür.

Grafik 6'da görüldüğü gibi Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerde en fazla ortaokul (f=66) ve ilkokul (f=41) öğrencilerinin çalışma grubu olarak tercih edildiği tespit edilmiştir. Bunların dışında öğretmen adaylarının (f=13), yabancı uyruklu öğrencilerin (f=6), lise öğrencilerinin (f=4), öğretmenlerin (f=1), velilerin (f=1) ve yazılı dokümanların (f=1) dâhil edildiği araştırmalara da rastlanmıştır.

Tezlerin Anahtar Kelime Sayılarına Yönelik Bulgular

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin anahtar kelime sayılarına göre dağılımına ilişkin bulgulara Grafik 7'de yer verilmiştir.

Grafik 7. Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin anahtar kelime sayılarına göre dağılımı****

**** 1 tezde anahtar kelimeler yer almadığından grafikteki toplam sayı 129'dur.

Grafik 7'ye göre Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin anahtar kelime sayılarının daha çok 3 ile 5 arasında değiştiği görülmektedir. Buna göre 4 anahtar kelimenin bulunduğu çalışma sayısı 46, 5 anahtar kelimenin bulunduğu çalışma sayısı 37, 3 anahtar kelimenin bulunduğu çalışma sayısı da 32 olarak belirlenmiştir. Bunların dışında 6 (f=10), 7 (f=2), 8 (f=1) ve 2 (f=1) anahtar kelimeye yer verilen araştırmaların olduğu da tespit edilmiştir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bilimsel araştırmalarda hangi konuların daha sık ve ne şekilde çalışıldığının belirlenmesi mevcut durumu ortaya koymanın yanında ileriki çalışmalara yol gösterici olması bakımından da önemlidir. Türkçe öğretimi alanında hazırlanan lisansüstü tezlerde tutum konusunun yerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada ulaşılan sonuçlar, bu bölümde literatürdeki çalışmalarla karşılaştırılarak sunulmuştur.

Tutum konusunda hazırlanmış tezlerin yıllara göre dağılımında 2018'den sonra bir artışın olduğu, söz konusu dönemde de 2019 ile 2022 senelerinin öne çıktığı tespit edilmiştir. Zira bu iki yılda hazırlanmış olan tezlerin toplam tezler içerisindeki oranı %43,84'tür. Araştırma verilerinin 2023 yılı başında toplandığı düşünüldüğünde 2022'de hazırlanmış bazı tezlerin YÖK Tez Merkezine yüklenmesi zaman alacağından bu yıla ait tez sayısının kademeli olarak artacağı düşünülmektedir. Yıllar ilerledikçe lisansüstü eğitim veren kurum sayısının ve buna paralel şekilde öğrenci sayısının artması sebebiyle Türkçe öğretimi alanındaki araştırmaların arttığı söylenebilir. Zira ilgili alanyazında farklı konular üzerine gerçekleştirilmiş olan eğilim araştırmaları da (Aydeniz ve Haydaroglu, 2021; Biçer, 2017; Doğan Kahtalı, Oğuz, Taşkın ve Cayhan, 2020; Eyüp, 2020; Şahin, Çiftçi ve Başbayrak, 2020) bu yargıyı destekler niteliktedir. 2020 ve 2021 yıllarında hazırlanmış olan tez sayısındaki bariz düşüş, araştırmancının yıl değişkeniyle ilgili dikkat çeken bir diğer bulgusudur. Bu sonucun ortaya çıkmasında Covid-19 pandemisinin belirleyici olduğu tahmin edilmektedir. Bu süreçte eğitim öğretimin uzaktan yürütülmesine dayalı olarak uygulamalı çalışmaların gerçekleştirilemediği, bunun da konuyla ilgili araştırma sayısının düşmesine neden olduğu varsayılmaktadır. Nitekim lisansüstü öğrencileriyle yapılan bir araştırmada (İlker Kerkez ve Sakallı, 2022) katılımcıların %68,8'inin salgının bilimsel araştırma süreçlerini, %85,7'sinin ise deneysel çalışmaları özellikle de verilerin yüz yüze toplanmasını gerektiren araştırmaları olumsuz etkilediğini düşündükleri ortaya çıkmıştır.

Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerin türüne göre dağılımına bakıldığında yüksek lisans tezlerinin doktora tezlerine oranla daha fazla, bu oranın da yaklaşık 3,5 kat olduğu tespit edilmiştir. Ortaya çıkan bu durum program ve öğrenci sayısı ile açıklanabilir. Maden, Durmaz ve Sayal'a (2022) göre Türkçe eğitimi alanında tezlerin daha çok yüksek lisans çalışması olmasının sebebi Türkiye'de faaliyete geçen yüksek lisans programlarının ve bu programlarda öğrenim gören öğrenci sayısının fazla olmasından kaynaklıdır. Yine Türkçe eğitimi alanında açılan doktora programlarının sayıca az olması da bu durum üzerinde etkilidir. Türkçe öğretiminde temel dil becerileri (Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu, 2018; Maden, 2020), değerler eğitimi (Batur ve Akdeniz, 2020; Direkçi, Akbulut ve Şimşek, 2020), yaratıcı drama (Calp ve Seçgin, 2019; Keşaplı, 2019), teknoloji kullanımı (Şahin, Çiftçi ve Başbayrak, 2020) gibi farklı konulardaki tezleri inceleyen çalışmaların sonuçları da bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir.

Tutum konulu lisansüstü tezler, 47 farklı üniversite bünyesinde hazırlanmıştır. Bu kurumlardan Dokuz Eylül Üniversitesi bu konuda ilk sırada yer alırken Atatürk Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Kırıkkale Üniversitesi, Sakarya Üniversitesi, Dumlupınar Üniversitesi, Onsekiz Mart Üniversitesi ve Uludağ Üniversitesi de tutumla ilgili en fazla tezin hazırlandığı yükseköğretim kurumları olarak öne çıkmıştır. Bu sonucun, Türkiye'de

1992-2020 yılları arasında Türkçe eğitimi alanında hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerini ele alan Şeker'in (2022), bu alanda en fazla tezin Gazi, Atatürk, Çanakkale Onsekiz Mart ve Dokuz Eylül üniversitelerinde hazırlandığı şeklinde ulaşılmış olduğu sonuçla benzerlik taşıdığı söylenebilir. Yine Önal ve Maden'in (2021) 2015-2019 yılları arasında hazırlanmış Türkçe eğitimi alanı ile ilgili yüksek lisans ve doktora tezlerini inceledikleri araştırmada da en fazla tezin Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesinde hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Boyacı ve Demirkol (2018) tarafından yürütülen çalışmada Türkçe eğitimi alanında yazılan doktora tezlerinin de en fazla Gazi Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Bahsi geçen üniversitelerin akademik kadro yeterliliği, lisansüstü program sayısı ve kurumsallaşma konusundaki tecrübeleri gibi faktörlerin bu sonuçlarda etkisinin olduğu tahmin edilmektedir. Ayrıca Türkçe öğretiminde tutuma yönelik 47 farklı üniversitede tez hazırlanması, bu konunun araştırmacılar ve danışmanlarca önemsendiğinin ve yaygın bir araştırma sahası hâline geldiğinin bir göstergesi sayılabilir.

Tutum konulu yüksek lisans tezlerine danışmanlık yapan öğretim üyelerinin dağılımında "Doç. Dr." ve "Dr. Öğr. Üyesi/Yrd. Doç. Dr." unvanlı akademisyenlerin öne çıktığı görülmüş, konuyla ilgili doktora tezlerinin ise büyük oranda "Prof. Dr." unvanı taşıyan danışmanların öncülüğünde tamamlandığı ortaya çıkmıştır. Demir ve Şeref (2021) tarafından Türkçe eğitimi alanındaki tezlerin incelendiği araştırma sonuçları da yüksek lisans tezlerinde "Dr. Öğr. Üyesi/Yrd. Doç. Dr." ile "Doç. Dr." unvanlı danışmanların, doktora tezlerinde ise "Prof. Dr." unvanlı danışmanların ilk sırada geldiğini göstermiştir. Anlama becerilerini konu edinmiş doktora tezlerinin danışman öğretim üyesi unvanlarını inceleyen Ercan Güven (2022) hem dinleme hem de okuma becerisine yönelik tezlerde, profesörlerin ilk sırada geldiğini belirlemiştir. Yine alandaki doktora tezlerinin incelendiği başka araştırmalarda da (Boyacı ve Demirkol, 2018; Karagöz ve Şeref, 2021) çalışmaların ağırlıklı olarak "Prof. Dr." unvanlı akademisyenlerin danışmanlığında gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar doktora öğrenimi gören öğrencilere danışman ataması yapılırken akademik hiyerarşiye dikkat edildiği ve unvan bakımından daha üstte olan öğretim üyelerine öncelik verildiği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca YÖK tarafından yayımlanan "Lisansüstü Eğitim-Öğretim Programı Açılması ve Yürütülmesine Dair İlkeler" başlığı altında "Doktora programı, en az ikisi profesör kadrosunda olmak üzere altı öğretim üyesi, birisinin profesör olması halinde ise en az ikisi doçent olmak üzere üniversite kadrosunda asgari toplam altı öğretim üyesi", "Yüksek lisans programı ise en az ikisi profesör ve/veya doçent unvanına sahip olmak üzere üniversite kadrosunda asgari üç öğretim üyesi ile açılabilir." şeklinde ifade edilen asgari yeterlik şartlarının da bu sonuçlarda etkili olduğu düşünülmektedir.

Temel dil becerilerinden okuma becerisi, Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerde en çok çalışılan beceri olmuştur. Öyle ki bu beceri konu üzerine yazılmış tezlerin yaklaşık %55'inde incelemeye alınmıştır. Yine tezlerin yaklaşık %35'inde çalışılan yazma becerisi de tutum konulu tezlerde araştırmacılar tarafından sıkça tercih edilmiştir. Dinleme ve konuşma tutumlarına yönelik araştırmaların ise nicelik bakımından daha zayıf kaldığı belirlenmiştir. Okuma ve yazma becerilerinin Türkçe eğitimi araştırmalarında en çok çalışılan iki temel dil becerisi olduğu birçok çalışmada (Aydeniz ve Haydaroğlu, 2021; Boyacı ve Demirkol, 2018; Karagöz ve Şeref, 2021; Önal ve Maden, 2021; Şeker, 2022; Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013; Yağmur Şahin, Kana ve Varışoğlu, 2013) ortaya çıkarılmıştır. Bu yöndeki sonuçların, araştırmacıların tutum konusuyla ilgili dil becerisi tercihlerini de etkilediği düşünülmektedir. Bu yargıyı destekler nitelikteki başka bir araştırmada (Aydın, Kaya ve Bayraktar, 2015), öğrenci tutumları üzerine yazılmış makaleler incelenmiş ve dil becerilerine göre dağılımda ilk iki sırayı yine okuma ve yazma becerilerinin aldığı görülmüştür. Ayrıca tutum konusunun

okuma eğitimiyle ilgili lisansüstü tezlerin (Topal, Ongun ve Arıcı, 2022) ve yazma becerisiyle ilgili ölçek geliştirme çalışmalarının (Tekin ve Bolat, 2018) en önemli konularından olması da bu iki dil becerisinin tutum araştırmalarındaki yerini göstermesi bakımından önemlidir.

Tutum üzerine hazırlanan tezlerde en fazla tercih edilen araştırma yöntemi yarı deneysel modeller olmuştur. Bunun yanında karma model ile tarama modeli de araştırmacıların sıklıkla kullandığı yöntemler olarak dikkati çekmektedir. Tarama modellerinde ise ilişkisel taramanın betimsel taramaya göre daha çok tercih edildiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre konuyla ilgili çalışmalarda katılımcıların herhangi bir dil becerisine yönelik tutumlarının mevcut durumunu ortaya koymaktan ziyade onların bu dil becerilerine dair tutumlarının çeşitli uygulamalarla olumlu yönde etkilenmesine çalışıldığı söylenebilir. Buna karşın Aydın, Kaya ve Bayraktar (2015) tarafından yürütülen araştırmada tutum konusunda yazılmış makalelerde tarama yöntemlerinin yarı deneysel yöntemlere göre daha çok kullanıldığı şeklinde bir bulguya ulaşılmıştır. Sonuçlar arasındaki bu farklılığın yayın türleri ile açıklanabileceği düşünülmektedir. Buna göre konu üzerine yoğunlaşan araştırmacılar tez çalışmalarında uygulamaya yönelik yöntemlere yönelirken makale çalışmalarında daha çok durum tespitinde bulunmayı yeğlemektedir. Türkçe eğitimi alanındaki makalelerin incelendiği başka araştırmaların sonuçları da (Batur, Özdil ve Özcan, 2022; Varışoğlu, Şahin ve Göktaş, 2013) deneysel olmayan yöntemlerin deneysel yöntemlere göre araştırmacılar tarafından daha sık kullanıldığını göstermektedir. Okuma becerisiyle ilgili makalelerde (Akaydın ve Çeçen, 2015) tarama yöntemlerinin; akıcı okuma (Bakan ve Çelebi, 2022) ve yazma becerisiyle (Tok ve Potur, 2015) ilgili tezlerde de yarı deneysel yöntemlerin ön planda olduğunu ortaya koyan araştırmalar da mevcuttur. Bunun yanında alandaki lisansüstü tezlerde tarama çalışmalarının deneysel çalışmalardan daha çok kullanıldığını tespit eden araştırmalar (Topal, Ongun ve Arıcı, 2022; Türkben, 2018) göz önüne alındığında bu farklılığın çalışılan konuların özelliğinden kaynaklanabileceği tahmin edilmektedir.

Ortaokul öğrencileri ile ilkokul öğrencileri, Türkçe öğretiminde tutum üzerine hazırlanan tezlerde çalışma grubu olarak en fazla tercih edilen bireyler olmuş, araştırmaların %82,3'ü bu öğrenim kademelerinde eğitime devam eden öğrencilerle yürütülmüştür. Ortaokul öğrencilerinin genelde Türkçe eğitimi (Özçakmak, 2017; Şeker, 2022), özelde ise okuma eğitimi (Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu, 2018; Topal, Ongun ve Arıcı, 2022), yazma eğitimi (Konuk, 2021; Tok ve Potur, 2015) konuşma eğitimi (Alver ve Taştemir, 2017; Potur ve Yıldız, 2016) ve dinleme eğitimi (Doğan Kahtalı, Oğuz, Taşkın ve Cayhan, 2020; Kardaş, Çetinkaya ve Kaya, 2017) araştırmalarında en çok çalışılan araştırma grubu olduğu farklı bilimsel bulgularla da desteklenmektedir. Ceran, Aydın ve Onarıcıoğlu'na (2018) göre bütün dil becerileri üzerine gerçekleştirilen çalışmaların ağırlıklı olarak ilkokul ve ortaokul seviyesinde hazırlanması ve genelde araştırma gruplarının öğrencilerden oluşturulması, dil becerilerinin ilkokul ve ortaokul düzeyindeyken kazandırılmasının gerekliliği ve zorunluluğu ile açıklanabilir. Yine Türkçe öğretmenliği programlarının ortaokul seviyesi için öğretmen yetiştiren birimler olmasının araştırmalarda hedef kitle olarak bu kademedeki öğrencilerin seçilmesinde belirleyici olduğu söylenebilir. Bunun yanında sınıf eğitimi ana bilim dallarında Türkçe eğitimi üzerine de akademik çalışmalar yürütülmesinin ilkokul öğrencilerinin araştırma gruplarında sıklıkla yer almasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma kapsamında incelemeye alınan tezlerin anahtar kelime sıklığına bakıldığında bu sayının daha çok 3 kelime ile 5 kelime arasında değiştiği ortaya çıkmıştır. Öyle ki özet bölümlerinde 3 ila 5 arasında anahtar kelime kullanılmış olan araştırma sayısı, veri setindeki toplam çalışmaların %89'una karşılık gelmektedir. Anahtar

kelimelerin metnin temel içeriğiyle ilgili bilgi verdiği dikkat çeken Dilidüzgün'e (2021) göre metnin iskeletini oluşturan bu kelimeler, büyük ölçekli önermelerde ve özet metinlerin içeriğinde bulunması gereken kelimelerdir. Bir metnin bütünüyle anlaşılmasında metnin anahtar sözcüklerinin saptanmasına ihtiyaç vardır. Bundan dolayı akademik araştırmalarda yer verilen anahtar kelimelerin, metnin içeriği hakkında bilgi verme noktasında yetersiz kalmaması kadar metnin içeriğini yansıtmayacak şekilde abartılı olmaması da gerekir. Bu tür problemleri ortadan kaldırmak amacıyla genellikle makale ve tez yazım kılavuzlarında anahtar kelimeler için alt ve üst sınır uygulamasına başvurulmaktadır. Akademik yazma açısından tez yazım kılavuzlarını ele alan Deniz ve Karagöl'ün (2017) araştırmasında incelenen kılavuzlarda 2-5, 3-5, 3-6, 3-8 gibi farklı alt ve üst sayı bilgilerine yer verildiği vurgulanmıştır. Yine Deniz ve Karagöl'ün (2018) akademik yazma açısından dergi yazar rehberlerini ele aldıkları çalışmada da anahtar kelime aralıklarının 3-5, 3-6, 3-8, 4-6 şeklinde değiştiği belirlenmiştir. Alanyazındaki eğilimler göz önüne alındığında bu çalışmada ortaya çıkan anahtar kelime sayısı sıklığının (3-5) normal ve yeterli olduğu söylenebilir.

Sonuç itibarıyla 2006-2022 yılları arasında Türkçe öğretiminde tutum üzerine daha çok yüksek lisans düzeyinde hazırlandığı belirlenen tezlerin son yıllarda sayısal olarak artış gösterdiği, en fazla tezin Dokuz Eylül Üniversitesinde hazırlandığı, yüksek lisans tezlerinde Doç. Dr. ve Dr. Öğr. Üyesi, doktora tezlerinde ise daha çok Prof. Dr. unvanına sahip akademisyenlerin danışmanlık yaptığı, araştırmalarda okuma ve yazma becerisinin daha çok çalışıldığı, yarı deneysel ve karma model ile tarama modelinin sıklıkla kullanıldığı tezlerde araştırma gruplarının genel olarak ortaokul veya ilkököl öğrencileriyle oluşturulduğu, özet bölümlerindeki anahtar kelime sayılarının ise 3-5 arasında yoğunlaştığı görülmüştür. Ulaşılan bu sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

- Dinleme tutumu ile konuşma tutumu üzerine gerçekleştirilecek araştırmalarla bu beceriler konusunda tespit edilen eksikliğin ortadan kaldırılması yoluna gidilebilir.
- Ortaöğretim öğrencileri, öğretmen adayları, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler ve okullarda görev yapan öğretmenlerin temel dil becerilerine dönük tutumlarını ortaya koymaya yönelik araştırmaların sayısı artırılabilir.
- Bu araştırmanın kapsamı yüksek lisans ve doktora tezleriyle sınırlandırılmıştır. Konuyla ilgili makalelerin ve bildirilerin incelenmesine dönük çalışmalarla literatüre katkı sağlanabilir.

Kaynakça

- Agheyisi, R. & Fishman, J. A. (1970). Language Attitude Studies: A Brief Survey of Methodological Approaches. *Anthropological Linguistics*, 12(5), 137-157.
- Ajsen, I. (2001). Nature and Operation of Attitudes. *Annual Review of Psychology*, 52, 27-58.
- Ajzen, I. (2014). Attitude Structure and Behavior. In A. R. Pratkanis, S. J. Breckler and A. G. Greenwald (Eds.), *Attitude Structure and Function*, (pp. 241-274). New York: Lawrence Erlbaum Associates.
- Akaydın, Ş. ve Çeçen, M. A. (2015). Okuma Becerisiyle İlgili Makaleler Üzerine Bir İçerik Analizi. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 183-198.
- Alver, M. ve Taştımır, L. (2017). Konuşma Becerisi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 5(3), 451-462.

- Amin, A. (2020). Attitude Towards Language in Sociolinguistics Settings: A Brief Overview. *REiLA Journal of Research and Innovation in Language*, 2(1), 27-30.
- Aydeniz, S. ve Haydaroğlu, M. (2021). Dört Temel Dil Becerisi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 6(1), 200-216.
- Aydın, İ. S., Kaya, N. S. ve Bayraktar, U. (2015). Türkçe Öğretiminde Öğrenci Tutumlarına Yönelik Yazılan Makaleler Üzerine Meta-Analiz Çalışması. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 3(2), 95-118.
- Bakan, H. ve Çelebi, S. (2022). Türkiye'de Akıcı Okuma Becerisine Yönelik Yapılan Lisansüstü Tezler ve Makaleler Üzerine Bir İnceleme. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 9, 71-87.
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 265-300.
- Batur, Z. ve Akdeniz, T. (2020). Değerler Eğitimiyle İlgili Yapılan Tezler Üzerine Bir İnceleme: Türkçe Eğitimi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 1-11.
- Batur, Z., Özdil, Ş. ve Özcan, H. Z. (2022). Millî Eğitim Dergisinde Yayımlanan Makalelerin Türkçe Eğitimi Açısından Bibliyometrik Analizi. *Millî Eğitim Dergisi*, 51(234), 1591-1612.
- Biçer, N. (2017). Yabancılarla Türkçe Öğretimi Alanında Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir Analiz Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 236-247.
- Boer, A., Pijl, S. J. & Minnaert, A. (2012). Students' Attitudes towards Peers with Disabilities: A Review of the Literature. *International Journal of Disability, Development and Education*, 59(4), 379-392.
- Bohner G. & Dickel, N. (2011). Attitudes and Attitude Change. *Annual Review of Psychology*, 62, 391-417.
- Boyacı, S. ve Demirkol, S. (2018). Türkçe Eğitimi Alanında Yapılan Doktora Tezlerinin İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(2), 512-531.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27-40.
- Bright, A. D. (2008). Motivations, Attitudes and Beliefs. In H. Oh and A. Pizam (Eds.), *Handbook of Hospitality Marketing Management* (pp. 239-265). Oxford: Butterworth-Heinemann.
- Brown, G., Manogue, M. & Rohlin, M. (2002). Assessing Attitudes in Dental Education: Is it Worthwhile?. *British Dental Journal*, 193(12), 703-707.
- Calp, Ş. ve Seçgin, M. (2019). Türkiye'de Yaratıcı Drama Alanında Yapılmış Tezlere Yönelik Betimsel Bir Analiz. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23(2), 365-388.
- Ceran, D., Aydın, M. ve Onarıcıoğlu, A. S. (2018). Okuma Eğitimi Üzerine Yapılan Tezlerde Eğilimler: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(3), 2377-2392.
- Chaiken, S. & Stangor, C. (1987). Attitudes and Attitude Change. *Annual Review of Psychology*, 38, 375-638.

- Cohen D. & Crabtree B. (2006). Qualitative Research Guidelines Project. <http://www.qualres.org/HomeCrit-3814.html>, [Erişim tarihi: 18.03.2023]
- Condit, C. M. (2010). Public Attitudes and Beliefs About Genetics. *Annual Review of Genomics and Human Genetics*, 11(1), 339-359.
- Çeçen, M. A. ve Deniz, E. (2015). Lise Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları (Diyarbakır İli Örneği). *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 193-212.
- Çöllü, E. F. ve Öztürk, Y. E. (2006). Örgütlerde İnançlar-Tutumlar Tutumların Ölçüm Yöntemleri ve Uygulama Örnekleri Bu Yöntemlerin Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 9(1-2), 373-404.
- Daşöz, T. (2013). *Yapılandırılmış Dinleme Etkinliklerinin Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Dinleme Tutumlarına, Dinleme Kaygılarına ve Dinlediğini Anlama Düzeylerine Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Niğde: Niğde Üniversitesi.
- Davidoff, L. L. (1987). *Introduction to Psychology*. New York: MC Graw Hill.
- Demir, M. (2022). *Konuşma Halkası Tekniğinin İlköğretim 5. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Becerilerine ve Tutumlarına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Ağrı: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi.
- Demir, M. İ. ve Şeref, İ. (2021). Türkçe Eğitimi Lisansüstü Tezlerine Yönelik Bir Araştırma: Tez Jürileri. *Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 6(2), 273-296.
- Demirtaş Madran, H. A. (2018). *Tutum, Tutum Değişimi ve İkna*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2017). Akademik Yazma Açısından Tez Yazım Kılavuzları. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5(2), 287-312.
- Deniz, K. ve Karagöl, E. (2018). Akademik Yazma Açısından Dergi Yazar Rehberleri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 1210-1225.
- Dilidüzgün, Ş. (2017). *Metindilbilim ve Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Direkçi, B., Akbulut, S. ve Şimşek, B. (2020). Türkçe Eğitimi Alanında Yapılan Değerler Eğitimi Tezlerinin İncelenmesi. *Journal of World of Turks*, 12(2), 117-140.
- Doğan Kahtalı, B., Oğuz, B., Cayhan, C. ve Taşkın, N. (2020). Türkiye’de Dinleme Eğitiminin Geldiği Nokta (2017-2019 Yılları). *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi*, 2(4), 645-663.
- Eagly, A. H. & Himmelfarb, S. (1978). Attitudes and Opinions. *Annual Review of Psychology*, 29, 517-554.
- Eagly, A. H. & Chaiken, S. (2007). The Advantages of an Inclusive Definition of Attitude. *Social Cognition*, 25(5), 582-602.
- Ercan Güven, A. N. (2022). Anlama Becerilerini Konu Alan Doktora Tezlerinin Değerlendirilmesi. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 40-50.
- Erdağı Toksun, S. (2020). Ortaokul Öğrencilerinin Dinlemeye Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 19, 20-28.
- Eyüp, B. (2020). Türkçe Öğretmenleri ile İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri: Bir İçerik Analizi (2000-2019). *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 21, 536-558.

- Göksu, T. (2007). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Güney, S. (2020). *Sosyal Psikoloji*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Hogg, M. A. & Vaughan, G. M. (2014). *Sosyal Psikoloji* (çev. İ. Yıldız ve A. Gelmez). Ankara: Ütopya Yayınları.
- Hsieh, H. F. & Shannon, S. E. (2005). Three Approaches to Qualitative Content Analysis. *Qualitative Health Research*, 15(9), 1277-1288.
- İlker Kerkez, F. ve Sakallı, D. (2022). Covid-19 Salgınunun Lisansüstü Eğitime Etkisinin İncelenmesi. *Pearson Journal Of Social Sciences & Humanities*, 7(18), 137-155.
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum, Algı, İletişim*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Günümüzde İnsan ve İnsanlar*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Karagöz, B. ve Şeref, İ. (2021). Türkçe Eğitimi Doktora Tezlerine Bütünsel Bir Yaklaşım (1995-2020). *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 46, 43-68.
- Karakuş Tayşi, E. (2014). *Öğrenme Stiline Dayalı Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerinin Dinlediğini Anlama Becerilerine ve Dinlemeye Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Karatay, H. (2011). 4+1 Planlı Yazma ve Değerlendirme Modelinin Öğretmen Adaylarının Yazılı Anlatım Tutumlarını ve Yazma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi. *Turkish Studies*, 6(3), 1029-1047.
- Kardaş, M. N., Çetinkaya, V. ve Kaya, M. (2017). 2005-2017 Yılları Arasında Dinleme Eğitimi Üzerine Yapılmış Akademik Çalışmaların Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma. *Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(1), 21-32.
- Katranacı, M. (2013). *Üstbiliş Stratejileri Öğretiminin Dinlediğini Anlama Becerisine ve Dinlemeye Yönelik Tutuma Etkisi*. Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce Derslerine Yönelik Tutumun Akademik Başarıya Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 294-370.
- Keşaplı, G. (2019). Yaratıcı Dramayla Planlanmış Türkçe Eğitimi ve Öğretimi Alanındaki Lisansüstü Çalışmalara Genel Bir Bakış. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 77-94.
- Konuk, S. (2021). Ana Dili Olarak Türkçe Eğitimindeki Yaratıcı Yazma Tezlerine Analitik Bir Bakış: Kapsam Belirleme İncelemesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 22, 706-733.
- Maden, A. (2020). Akıcı Okuma ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri: Bir Betimsel Analiz Çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(2), 543-558.
- Maden, S. (2011). Rol Kartlarının Konuşma Eğitimindeki Başarı ve Tutum Üzerine Etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 23-38.
- Maden, S., Durmaz, N. ve Sayal, A. (2022). Türkçe Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımıyla İlgili Araştırmaların Eğilimleri. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(1), 146-170.
- Morgan, H. (2021). Conducting a Qualitative Document Analysis. *The Qualitative Report*, 27(1), 64-77.
- Moscovici, S. (1963). Attitudes And Opinions. *Annual Review of Psychology*, 14, 231-260.
- Olson, J. M. & Zanna, M. P. (1993). Attitudes and Attitude Change. *Annual Review of Psychology*, 44, 117-154.

- Önal, A. ve Maden, S. (2021). Türkçe Eğitimi ile İlgili 2015-2019 Yılları Arası Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23(3), 929-941.
- Öz, K. (2018). *Drama ile Yapılandırılmış Sözlü Anlatım Derslerinin Konuşmaya Yönelik Tutuma ve Özyeterlik Algısına Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Özçakmak, H. (2017). Türkçe Eğitimi Lisansüstü Araştırmalarında Yeni Yönelimler (2011-2015). *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 6(3), 1607-1618.
- Özdemir, Y. ve Kiroğlu, K. (2021). İlkokul Öğrencilerinin Okuma Tutumları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 43, 408- 424.
- Petty, R. E., Wegener, D. T. & Fabrigar, L. R. (1997). Attitudes and Attitude Change. *Annual Review of Psychology*, 48, 609-647.
- Phillips, S. L. (2003). *Contributing Factors to Music Attitude in Sixth, Seventh and Eighth Grade Students*. Doctoral Thesis. USA: Iowa University.
- Potur, Ö. ve Yıldız, N. (2016). Konuşma Becerisi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Eğilimleri. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*, 18, 27-40.
- Sarikaya, İ. (2021). Aile ile Birlikte Yazmanın İlkokul Öğrencilerinin Yazma Başarı ve Tutumlarına Etkisi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 10(4), 1696-1720.
- Sherif, C. W., Sherif, M. & Nebergall, R. E. (1981). *Attitudes and Attitude Change*. Westport: Greenwood Press.
- Smith, J. R. & Haslam, S. A. (2016). *Sosyal Psikoloji* (çev. ed. Ç. Çoker, G. Tekdemir Turttaş ve S. Cesur). Ankara: Nobel Yayınları.
- Stemler, S. (2001). An Overview of Content Analysis. *Practical Assessment, Research and Evaluation*, 7(17), 1-6.
- Süğümlü, Ü. (2016). *Yazma Becerisinde Öğrenci Özerkliğinin Yazmaya Yönelik Tutum ve Motivasyonla İlişkisi: Bir Eylem Araştırması*. Doktora Tezi. Sakarya: Sakarya Üniversitesi.
- Şahin, A., Çiftçi, B. ve Başbayrak, M. (2020). Teknoloji Destekli Türkçe Eğitimi Tezlerinin Eğilimleri. *Uluslararası Eğitim Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 98-114.
- Şahin, N. (2019). Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Tutumları ve Okuma Motivasyonları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(4), 914-940.
- Şeker, Ö. F. (2022). *Türkçe Eğitimi Lisansüstü Tezlerine Yönelik Bir İnceleme*. Yüksek Lisans Tezi. Tokat: Gaziosmanpaşa Üniversitesi.
- Tavşancıl, E. (2014). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Tekin, M. T. ve Bolat, Y. (2018). Türkiye’de Yazma Eğitimi Üzerine Yapılan Ölçek Geliştirme Çalışmalarının Analizi: Bir Meta-Sentez Çalışması. *Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(2), 26-40.
- Thuan, P. D. (2021). Attitude and Motivation in Language Learning: A Review. *Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics*, 3(5), 64-72.
- Tok, M. ve Potur, Ö. (2015) Yazma Eğitimi Alanında Yapılan Akademik Çalışmaların Eğilimleri (2010-2014 Yılları). *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 1-25.
- Topal, Y., Ongun, A. ve Arıcı, B. (2022). Okuma Eğitimi ile İlgili Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri: Bir İçerik Analizi. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 7(2), 459-471.

- Tuna, L. (2016). *Okuma Stratejilerinin 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmasına, Okuma Tutumuna ve Okuduğunu Anlama Becerisine Etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Tunçer, M. ve Akmeçe, A. E. (2019). Yabancı Dile Yönelik Kaygı, Özyeterlik ve Tutum Arasındaki İlişkiler. *Turkish Journal of Educational Studies*, 6(3), 1-13.
- Türkben, T. (2018). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Alanında Yapılan Lisansüstü Çalışmaların Değerlendirilmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 7(4), 2464-2479
- Türkyılmaz, M. B. (2021). *Etkinlik Temelli Yaratıcı Yazma Çalışmalarının Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Öykü Yazma Becerileri, Yazma Tutumları, Öz Düzenleme Stratejileri ve Motivasyonel İnançlarına Etkisi*. Doktora Tezi. Hatay: Mustafa Kemal Üniversitesi.
- Varışoğlu, B., Şahin, A. ve Göktaş, Y. (2013). Türkçe Eğitimi Araştırmalarında Eğilimler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(3), 1767-1781.
- Wach, E. & Ward, R. (2013). Learning about Qualitative Document Analysis. *IDS Practice Paper in Brief*, 13, 1-10.
- Yağmur Şahin, E., Kana, F. ve Varışoğlu, B. (2013). Türkçe Eğitimi Bölümlerinde Yapılan Lisansüstü Tezlerin Araştırma Eğilimleri. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 356-378.
- Yangil, M. K. ve Topçuoğlu Ünal, F. (2019). İkna Etme Tekniğinin Konuşma Tutumu Üzerindeki Etkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 321-336.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <https://ogrenciportali.yok.gov.tr/Sayfalar/KararDetay.aspx?did=7>

Ek-1: Veri setindeki yüksek lisans tezleri

	Tez adı	Yazar adı
1	Ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama başarısı ile dinlemeye yönelik tutum ve üstbilişsel farkındalıkları arasındaki ilişkiler	Menekşe Bağdadioğlu
2	Ortaokul öğrencilerinin dijital bağımlılığı ile dinlemeye yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Merve Baltan
3	Yapılandırılmış dinleme etkinliklerinin yedinci sınıf öğrencilerinin dinleme tutumlarına, dinleme kaygılarına ve dinlediğini anlama düzeylerine etkisinin incelenmesi	Tuğçe Daşöz
4	ELVES tekniğinin 5. sınıf öğrencilerinin dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme başarılarına etkisi	Ebru Dundar
5	Üstbiliş stratejileri eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine, dinlemeye yönelik tutumlarına ve dinleme kaygılarına etkisi	Mustafa Özgün Harmankaya
6	"İki dilli öğrencilerin Türkçe dinleme yeterlikleri (tutum, kaygı ve dinleme stratejilerini uygulama) ve bu yeterliklerinin bazı değişkenlerle ilişkisi	Hakim Kardaş
7	Aktif öğrenme tekniklerinin 4.sınıf öğrencilerinin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi	Kadir Kılınç
8	İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin üstbilişsel dinlediğini anlama farkındalığı düzeyi ile dinlemeye ilişkin tutumları arasındaki ilişki	Esin Meral
9	Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenlerin dinlemeye yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Alp Polat
10	Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde iletişimsel yöntemin öğrencilerin konuşma tutum ve başarılarına etkisi (Somali örneği)	Mehmet Avcı
11	Konuşma halkası tekniğinin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin konuşma becerilerine ve tutumlarına etkisi	Merve Demir
12	7. sınıf öğrencilerinin şiir ezberleme çalışmalarının topluluk önünde konuşma tutumlarına etkisi	Seval Kart
13	İlkokul öğrencilerinin konuşma becerisine ilişkin tutumlarının incelenmesi	Ferah Mermi
14	Drama ile yapılandırılmış sözlü anlatım derslerinin konuşmaya yönelik tutuma ve özyeterlik algısına etkisi	Koray Öz
15	Türkçe derslerinde rol alma modeli ile hazırlanan etkinliklerin öğrencilerin konuşma tutum ve kaygılarına etkisi	Faruk Ünsal
16	Dijital öykü kullanımının öğrencilerin konuşma becerisi tutum ve motivasyonuna etkisi	Gamze Yılmaz
17	Ekrandan okumanın ilkokul öğrencilerinin okuma becerilerine ve okumaya yönelik tutumlarına etkisi	Eşe Ak
18	Sınıf öğretmeni adaylarının üst bilişsel okuma stratejileri, okuma motivasyonları ve kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının incelenmesi: Afyonkarahisar ili örneği	Mehmet Akbabaoglu
19	İSOTEG tekniğinin beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarısı ve okumaya yönelik tutumları üzerine etkisi: YİBO örneği	Aslı Ayşe Ayçin
20	Öğretmen adaylarının Türkçe kullanımına karşı duyarlılıkları ile kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının incelenmesi	Ahmet Ballı
21	Beşinci sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ve okuduğunu anlama becerilerinin incelenmesi	Tuğba Bozoklu
22	Oyunlaştırma yaklaşımının Türkçe dersi okuma ve yazma becerilerine yönelik tutum ve akademik başarıya etkisi	Mehtap Çayır
23	İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin anne-babalarının okuma tutumları ile Türkçe dersi akademik başarısı arasındaki ilişki	Enise Çelik
24	Ortaöğretim 9. sınıf öğrencilerinin kitap okumaya yönelik tutumlarının akademik başarıya etkisi (Muş ili örneği)	Suat Çetin
25	İlkokul öğrencilerinin okuma stillerinin okumaya yönelik tutumlarını yordama gücü	Özge Çilesiz
26	Çocuk edebiyatı eserlerinin okumaya yönelik tutuma etkisi	Nurcan Dalboy
27	İlkokul öğrencilerinin sevdikleri karakterlerin yer aldığı metinlerin okuma motivasyonuna ve okumaya yönelik tutuma etkisi	Kübra Uysal Dede
28	Okuma çemberi yönteminin öğrencilerin okuma tutumlarına ve eleştirel okuma becerilerine etkisi	Erhan Demir
29	Ebeveyn okuma motivasyonunun ilkokul öğrencilerinin okuma alışkanlığı ve okuma tutumu ile ilişkisi	Emine Demir
30	İlkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi ve bu sürece ilişkin öğretmen görüşleri	Ceren Deveci
31	Çocukların okuma becerileri, motivasyonu ve tutumlarının şiirsel anlatıma dayalı eserlerle geliştirilmesi	Nazife Dikmen
32	Ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının ve okur öz-algılarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi	Gözde Hilal Dilbaz
33	Elektronik kitaplarla yapılan serbest okuma etkinliklerinin, ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin akıcı okuma becerileri ile okuma tutumuna etkisi	Meryem Düğeroğlu
34	İlkokul öğrencilerinin okuma ve yazma tutumlarındaki değişimin incelenmesi	Nida Eminoglu
35	Kitap okuma etkinliklerinin okuma alışkanlığına yönelik tutuma etkisi	Osman Feslikan
36	Ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve süreli yayın takip etme alışkanlıkları arasındaki ilişki üzerine bir araştırma	Selma Gelen

37	Okuma becerileri dersine yönelik hazırlanan etkinliklerle yapılan öğretimin 5. sınıf öğrencilerinin okuduklarını anlama, okumaya yönelik tutum ve okuma motivasyonları üzerine etkisi	Gülşah Gençer
38	Ortaokul öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıkları ile üst bilgisel farkındalıkları arasındaki ilişki	Büşra Gül
39	Öğrencilerin okuma motivasyonları ve okuma tutum ve alışkanlıkları arasındaki ilişki	Ümmühan Güzel
40	Eğitim fakültesi öğrencilerinin okuma tutumları ve yazma tutumları arasındaki ilişki (Muş Alparslan Üniversitesi örneği)	İhsan Güzel
41	Zihin haritalama tekniğinin ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin okuma becerilerine ve okuma tutumlarına etkisi	Emine İşleyen Buzlu
42	İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile noktalama işaretlerini uygulama düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi	Gülden İzci
43	Hızlı okuma eğitiminin ortaokul 7. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine ve okumaya ilişkin tutumlarına etkisi	Kadir Kaçar
44	Beşinci sınıf öğrencilerinin çalışma alışkanlık ve tutumları ile üstbilişsel okuduğunu anlama farkındalığı, okuduğunu anlama ve okuma tutumları arasındaki ilişki	Hülya Kandemir
45	Etkileşimli kitap okuma uygulamalarının okuduğunu anlama becerisi ve tutuma etkisi	Zeynep Karadoğan
46	8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları üzerine bir araştırma (MEB tarafından ortaokul öğrencilerine önerilen 100 temel eser örneğinde)	Özge Karakaş
47	Probleme dayalı öğrenmenin ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına etkisi	Ayşe Çağıl Kayıpmaz
48	Ankara ilinde Uluslararası Bakalorya Diploma Programı'na dâhil olan ve olmayan on ikinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve okumaya yönelik tutumları	Ajda Büşra Keleş
49	Türkçe öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin ve kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi	Nazife Elif Koçer
50	Öğretmen adaylarının kitap okuma tutumları ile eleştirel okuma öz yeterlik algıları arasındaki ilişki (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği)	Vildan Ceylan Kösem
51	Sınıf öğretmenlerinin okuma ilgileri ile 4. sınıf öğrencilerinin kitap okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Mehmet Kurum
52	Ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile Türkçe dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Musa Mercan
53	Zihinsel imaj oluşturma öğretiminin ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisi ve okuma tutumu üzerindeki etkisi	Tuğba Okur
54	Okuma çemberlerinin okuduğunu anlama stratejilerini geliştirme ve kitap okumaya ilişkin tutum üzerindeki etkisi	Hüsnü Örs
55	Uygur Türkü öğrencilerinin Türkçe metinleri okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri üzerine bir araştırma	Ymingjiang Sahlıbiya
56	Görsel sanatlar öğretmeni adaylarının kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile eleştirel düşünme becerileri arasındaki ilişki	Serra Salcı
57	Akıl ve zekâ oyunlarının ilkokul 1. sınıf öğrencilerinin okuma becerileri ve okuma tutumları üzerindeki etkisi	Gökhan Şen
58	Sınıf öğretmeni adaylarının okuma tutum ve alışkanlıklarının farklı değişkenler açısından incelenmesi	Sezer Şentürk
59	Sınıf öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimlerinin ve kitap okuma alışkanlıklarına ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi	Çiğdem Şenyiğit
60	5E öğretim modelinin ortaokul öğrencilerinin okuma tutumuna kaygısına ve okuduğunu anlama becerisine etkisi	Neslihan Tekdemir
61	Okuma stratejilerinin 7. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasına, okuma tutumuna ve okuduğunu anlama becerisine etkisi	Lütfiye Tuna
62	Sınıf öğretmenlerinin okumaya karşı tutumları ve okuma alışkanlıkları	Tunay Can Tunç
63	İlkokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile sözcük öğrenme motivasyonlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi	Süleyman Türker
64	Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına etkisi	Dursune Umucu Alpoğuz
65	Okuyarak yarışıyorum etkinliğinin ortaokul öğrencilerinin okuma başarılarına ve tutumlarına etkisi	Serpil Uyar
66	İlkokul 3. sınıf düzeyinde kişiselleştirilmiş metinlerin okuduğunu anlama ve okuma metnine ilişkin tutum üzerine etkisi	Gizem Uzun
67	Özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığına yönelik tutumları ile yazma eğilimleri	Dilek Ünal
68	6. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarının okuduğunu anlamaya olan etkisi	Mazhar Ünal
69	İlköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile okuduğunu anlama ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki	Evrin Ünal
70	İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonları ile okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi	Sevtap Yavuz
71	Okuduğunu anlama başarısızlığı olan öğrencilerin okuma tutumlarının incelenmesi	Zeynep Anıl Yeşilbağ
72	Yaratıcı dramanın yaratıcı yazma becerisine ve yazmaya yönelik tutuma etkisi	Burcu İsbir

		Abrekoğlu
73	Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yazmaya yönelik tutum ve kaygıları	Serdar Akbulut
74	Yazmaya yönelik tutum ile yazma becerisi arasındaki ilişki: Bir meta analiz çalışması	Ahmet Burhan Apa
75	Türkçe dersinde eğitsel oyun kullanımının yaratıcı yazma beceri ve yazma tutumlarına etkisi	Durukan Atik
76	Öğretmen adaylarının yazmaya yönelik tutum ve kaygılarının farklı değişkenler açısından belirlenmesi	Filiz Aydın
77	Kuantum yazma tekniğinin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin yazma becerileri ve yazmaya yönelik tutumları üzerindeki etkisi	Esra Aydın
78	4+1 planlı yazma ve değerlendirme modelinin 6. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerini ve yazılı anlatım tutumlarını geliştirmeye etkisi	Okan Balcı
79	İlköğretim 5. sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma yaklaşımının yazmaya yönelik tutumlara, yaratıcı yazma ve yazma erişimine etkisi	Ayfer Beydemir
80	Küçürek öykü temelli yazma eğitiminin 6. sınıf öğrencilerinin küçürek öykü yazma becerilerine ve yazma tutumlarına etkisi	Zeynep Çakır
81	İlkokul 4. sınıf öğrencilerinin yazım kurallarını uygulama, noktalama işaretlerini kullanma düzeyleri ile yazma eğilimleri, tutumları ve Türkçe ders başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi	Emine Ocak Çallık
82	Yansıtıcı düşünmeye dayalı yazma etkinliklerinin 8. sınıf öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri, yazmaya yönelik tutumları ve yazma kaygıları üzerindeki etkisi	Zeynal Abidin Elçi
83	İş birlikli öğrenme yönteminin ortaokul öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerine ve yazma tutumlarına etkisi	İlknur Ercan
84	Yaratıcı drama yöntemini ilkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin öykü yazmaya yönelik tutumlarına etkisi	Seval Ergüder
85	İlkokul dördüncü sınıf Türkçe dersinde yaratıcı yazma uygulamalarının öğrencilerin Türkçe dersi tutumu, yazma tutumu ve yaratıcı yazma becerileri üzerine etkisi	Ayhan Gökçe
86	Analitik yazma ve değerlendirmenin 6. sınıf öğrencilerinin yazma tutumu ve yazma başarısına etkisi	Çilem Görgüç
87	Cümle geliştirme yönteminin ortaokul öğrencilerinin yazma becerilerine ve yazmaya karşı tutumlarına etkisi	Emine Nur Gürsoy
88	Yazma öncesi hazırlık aşamasında kullanılan yaratıcı drama yönteminin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin yazma başarısına ve yazmaya yönelik tutumuna etkisi	Çiğdem Haddur
89	Öğretim teknolojilerinden storybird uygulamasının 5. sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerilerine ve yazmaya yönelik tutumlarına etkisi	Kübra Karadağ
90	9. sınıf öğrencilerine uygulanan drama yöntemine dayalı yaratıcı yazma çalışmalarının yazma tutumuna etkisinin incelenmesi	Ümit Kılıç
91	Yaratıcı yazma yönteminin 6. sınıf öğrencilerinin yazma öz yeterlik algılarına, yazmaya ilişkin tutumlarına ve yazma becerisi akademik başarılarına etkisi	Gökben Korkmaz
92	Türkçe öğretmeni adaylarının kâğıttan dijital yazma tutumlarının belirlenmesi	Duygu Kütükçü
93	Kelime ağı yönteminin ilköğretim 6. sınıf öğrencilerinin yazmaya karşı tutumlarına ve yazma öz yeterlik algısına etkisi	Esra Bircan Manay
94	Yaratıcı drama yöntemleriyle oluşturulmuş yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma kaygısı, yazmaya yönelik tutumu ve yazma öz yeterliğine etkisi	Metin Özber
95	Tartışmacı metin yazma öğretiminin öğrencilerin yazma becerilerine, eleştirel düşüncelerine, yazmaya yönelik tutumlarına ve kalıcılığa etkisi	Merve Sünter
96	İlkokul öğrencilerinin okuma ve yazmaya yönelik tutumlarının ev okuryazarlık ortamı bağlamında değerlendirilmesi: Bir karma yöntem araştırması	Nursel Şahin
97	İlkokul öğrencilerinin yazılı anlatım becerileri, yazmaya yönelik tutumları ve yazma kaygıları arasındaki ilişki	Sezgin Temel
98	Kafiye tablosu uygulamasının ortaokul öğrencilerinin şiir yazma tutumlarına etkisi	Mahmut Toraman
99	İlkokul öğrencilerinin hikâye yazma becerileri ile yazma tutumlarının incelenmesi	İlyas Yıldız
100	Ortaokul 5.sınıf Türkçe derslerinde uygulanan yaratıcı yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazmaya yönelik tutumlarına ve sözel yaratıcılıklarına etkisinin incelenmesi	Tamer Yüksel

Ek-2: Veri setindeki doktora tezleri

	Tez adı	Yazar adı
1	Üstbiliş stratejileri öğretiminin dinlediğini anlama becerisine ve dinlemeye yönelik tutuma etkisi	Mehmet Katrancı
2	Öğrenme stiline dayalı eğitiminin ortaokul öğrencilerinin dinlediğini anlama becerilerine ve dinlemeye yönelik tutumlarına etkisi	Esra Karakuş Tayşi
3	Peritekstual okumanın ilkokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerilerine, okuma motivasyon ve tutumlarına etkisi	Osman Aslan
4	Aile katımlı okuma etkinliklerinin ilkokul öğrencilerinin okuduğunu anlama becerisine, okuma motivasyonuna ve okuma tutumuna	Emir Feridun Çalışkan
5	Okumaya yönelik tutum, kaygı, öz yeterlik ve üstbiliş etmenlerinin ilişkisi ve okuduğunu anlama becerisini yordama düzeyleri	Uğur Demircan
6	Metinsel aşkınlık ilişkileri kuramına göre düzenlenen metin işleme süreçlerinin okuduğunu anlama becerisine ve okuma tutumuna etkisi	Gülşah Durmuş
7	Dijital ve geleneksel metin temelli okuma çalışmalarının okuduğunu anlama, okuma hataları ve tutumları açısından karşılaştırılması	Şafak Kaman
8	Okuduğunu anlama stratejisi kullanımının, okuduğunu anlama becerisi, bilişsel farkındalık, okumaya yönelik tutum ve kalıcılığa etkisi	Ahmet Kanmaz
9	Ortaokul öğrencilerinin okuma tutum ve alışkanlıklarıyla Türkçe, matematik ve fen bilimleri dersi akademik başarıları arasındaki ilişki	Nilüfer Karadağ
10	Diyaloga dayalı öğretim stratejilerinin okuma tutum ve becerilerini geliştirmeye etkisi	Mehmet Karasu
11	Anahtar kelime oyunlarının öğrencilerin okuduğunu anlama ve akıcı okuma becerileri ile okuma tutumları üzerindeki etkisi	Emrah Kultas
12	İlkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin okuma becerilerinin gelişiminde ve okumaya yönelik tutumlarında dijital hikayelerin etkisi	Burcu Şentürk Leylek
13	Ortaöğretim öğrencilerinin okuma alışkanlık ve tutumlarıyla fen, matematik derslerindeki akademik başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (İzmir Buca ilçesi örneği)	Serpil Özdemir
14	Bibliyoterapi tekniğinin üstün zekalı/yetenekli öğrencilerin okumaya yönelik tutum ve problem çözme becerisine etkisi	Hüseyin Taş
15	Okuma çemberi tekniğinin söz varlığına, konuşma becerisine ve okuma tutumuna etkisi	Latif Yardım
16	Akran destekli ve birlikte öğrenme tekniklerinin 6. sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama başarılarına ve okumaya yönelik tutumlarına etkisi	Fadime Yiğit
17	Gülmece unsurlar içeren çocuk öykülerinin ilkokul dördüncü sınıf öğrencilerinin okuma motivasyonu ve tutumuna etkisi	Bekir Yıldız
18	Üstbilişsel yazma stratejileri eğitiminin yazma becerisine ve yazmaya yönelik tutuma etkisi	Teymur Erol
19	5E öğrenme modelinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazmaya yönelik tutum ve yazma becerilerine etkisi	Ömer Faruk Kadan
20	Yabancılar Türkçe öğretiminde otantik yazma çalışmalarının öğrencilerin yazma becerisi ve tutumuna etkisi	Tuğba Kaplan
21	Analitik yazma ve değerlendirme modelinin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma becerilerine ve yazma tutumlarına etkisi	Banu Özdemir
22	Kelime ağı yöntemi ve biçimlendirici değerlendirmenin 6. ve 8. sınıf öğrencilerinin yazma becerilerine ve tutumlarına etkisi	Selim Öztürk
23	Problem çözme basamaklarına göre yapılandırılmış görsellerin 6, 7 ve 8. sınıf işitme engelli öğrencilerin yazma becerileri ve tutumlarına etkisi	Bünyamin Sarıkaya
24	Yazma becerisinde öğrenci özerkliğinin yazmaya yönelik tutum ve motivasyonla ilişkisi: bir eylem araştırması	Üzeyir Sügümlü
25	Süreç temelli yazma modüler programının ilkokul 2. sınıf öğrencilerinin yazmaya ilişkin tutum, yazılı anlatım becerisi ve yazar kimliği üzerine etkisi	Ömer Faruk Tavşanlı
26	Üstbilişsel stratejilere dayalı yazma etkinliklerinin 8. sınıf öğrencilerinin bilgilendirici metin yazma becerilerine, tutumlarına ve üstbilişsel yazma farkındalıklarına etkisi: Karma yöntem çalışması	Muhammed Tunagür
27	Yaratıcı dramanın yaratıcı yazma başarısına ve yazmaya karşı tutuma etkisi (İlköğretim 8. sınıf)	Ali Türkel
28	Etkinlik temelli yaratıcı yazma çalışmalarının yedinci sınıf öğrencilerinin öykü yazma becerileri, yazma tutumları, öz düzenleme stratejileri ve motivasyonel inançlarına etkisi	Mustafa Burak Türkyılmaz
29	Öz düzenleme stratejisi gelişimi öğretiminin yazılı anlatıma, yazmaya yönelik öz düzenleme becerisine, kalıcılığa ve tutuma etkisi	Mehmet Uygun
30	4+1 planlı yazma ve değerlendirme modeli öğretiminin Türkçe öğretmeni adaylarının yazma başarısı, tutumu ve kaygısına etkisi	Emre Yazıcı